

3. Про внесення змін до положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України: Постанова Правління Національного банку України від 24.09.2014 №596 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0596500-14>.

4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] : Основні засади грошово-кредитної політики на 2014 рік. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=7466694>.

5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] : Статистика: Статистичний бюлетень: Бюлетень Національного банку України вересень 2014. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/files/stat.pdf>.

6. Про деякі питання регулювання грошово-кредитного ринку: Постанова Правління Національного банку України від 21.02.2014 №86 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0086500-14/para8#n8>.

7. Про внесення змін до положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України: Постанова Правління Національного банку України від 30.10.2014 №691 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=11612914>.

8. Про заходи щодо зміни умов користування кредитами рефінансування та операціями РЕПО: Постанова Правління Національного банку України від 09.10.2014 №655 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=11061671>.

УДК 336

Птащенко Ліана Олександрівна,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
доктор економічних наук, професор*

Литвин Сергій,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
магістрант*

БОРГОВІ ЗАБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

На сучасному етапі розвитку економіки управління борговими зобов'язаннями держави є важливим елементом державного регулювання. Необхідно констатувати, що державний борг є органічною складовою фінансових систем переважної більшості країн світу. В Україні за роки її незалежності формування боргу відбувалося значною мірою під впливом потреб оперативного фінансування поточних бюджетних видатків. На сьогоднішній день багато країн повинні стабілізувати боргову ситуацію та посилити платоспроможність урядів, забезпечити необхідний для розвитку економіки бюджетний простір, а для України це питання сьогодні стоїть вкрай гостро.

Актуальність даної теми обумовлена потребою пошуку нових механізмів державного впливу на економічну ситуацію у країні, нових джерел поповнення бюджетів різних рівнів, а також необхідністю розроблення ефективних способів оптимізації та реструктуризації існуючих боргових зобов'язань.

Проблеми управління державним боргом досліджується в роботах багатьох українських і зарубіжних учених і практиків, зокрема: А. Алесіні, Р. Барро, Т. Богдан,

Дж. Б'юкенена, І. Лютого, В. Геєця, В. Опаріна, К. Райнхарта, К. Рогоффа, М. Савастано, Дж. Стігліца, Р. Масгрейва, Ф. Модільяні та інших.

Проте актуальною залишається проблема обґрунтування державного регулювання боргових зобов'язань на основі проаналізованих тенденцій і закономірностей, що виникають у національній економіці.

Державний борг – сукупні боргові зобов'язання держави перед усіма кредиторами (юридичними та фізичними особами, іноземними державами, міжнародними організаціями та ін.). Державний борг складається із заборгованості центрального уряду, регіональних та місцевих органів влади, а також боргів всіх корпорацій з державною участю, пропорційно частці держави в їх капіталі.

Проблема державного боргу набула актуальності у другій половині ХХ століття, коли держави стали неспроможні акумулювати у бюджеті достатні фінансові ресурси для виконання своїх функцій і почали застосовувати боргову політику, позичаючи на внутрішньому та зовнішньому ринках. Інакше кажучи за допомогою державного кредиту вирішувалися проблеми невідповідності державних видатків і державних доходів.

Державний бюджет України як відомо тривалий час виконувався із значним дефіцитом, тому різниця між витратами і доходами покривалась саме за рахунок залучених ресурсів (табл.1).

Таблиця 1

Державний і гарантований державою борг України з 2010 по 2014 рік.

Дата	Загальний борг (млрд. грн)		Зовнішній борг (млрд. грн)		Внутрішній борг (млрд. грн)	
		Приріст %		Приріст %		Приріст %
01.01.2010	316,884		211,751		105,132	
01.01.2011	432,235	+36,4%	276,745	+30,7%	155,489	+47,9%
01.01.2012	473,121	+9,5%	299,413	+8,2%	173,707	+11,7%
01.01.2013	515,510	+9,0%	308,999	+3,2%	206,510	+18,9%
01.01.2014	584,114	+13,3%	300,025	-2,9%	284,088	+37,6%
01.10.2014	962,064	+64,7%	540,496	+80,2%	421,567	+48,4%

Основним джерелом фінансування дефіциту державного бюджету традиційно виступає державний кредит. На відміну від додаткової емісії грошей він не призводить до інфляції та дозволяє мобілізувати досить значні кошти у порівняно короткі терміни. Данні таблиці 1 чітко показують, якими темпами зростає загальний борг України. Особливо критично ситуація виглядає в період з 01.01.2014 по 01.10.2014. Шалена різниця лише за 10 місяців, і це лише початок. Нестабільна ситуація в Україні лише породжуватиме подальші запозичення, якими уряд буде намагатися закрити дірки в бюджеті.

Саме через це потрібно в найкоротший термін вдосконалювати боргову політику держави. Необхідно законодавчо обмежити розміри державного боргу, оптимізувати структуру боргового портфелю уряду, розробити стратегію зовнішніх запозичень [3].

У сучасних кризових умовах державна політика щодо управління та фінансування зовнішнього державного боргу України має складатися з таких аспектів, як:

– переорієнтація на внутрішні джерела підтримки ліквідності банків на випадок раптових витоків капіталу або зупинок зовнішнього рефінансування;

- стимулювання збільшення експорту і скорочення імпорту, розроблення державної політики сприяння надходженню прямих іноземних інвестицій і жорсткого регулювання обсягів фінансових іноземних інвестицій;
- розроблення програми підтримки банків в умовах фінансової нестабільності, і зокрема запровадження спрощених механізмів підтримки їх ліквідності;
- державна підтримка та стимулювання малого бізнесу, активізації розвитку виробництва в реальному секторі економіки.

Стратегічною метою державної боргової політики України повинні стати залучення фінансових ресурсів для ефективної реалізації програм інституційного та інвестиційного розвитку країни з одночасним забезпеченням стабільного співвідношення державного боргу до ВВП.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства України [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
2. Богдан Т. Сучасні підходи до управління ризиками державного боргу / Т. Богдан // Вісник НБУ. – 2011. – № 11. – С. 10 – 17.
3. Бенч Л.Я. Боргова політика в Україні: Реалії та перспективи / Л.Я. Бенч, Р.М. Корнацька // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 13. – С. 35 – 39.
4. Державний борг України. Фінансовий портал «Мінфін» [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/debtgov/?2014>

УДК 336.717

Пурас Лілія Сергіївна,

*Полтавський національний технічний університет ім. Ю.Кондратюка,
магістрант*

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ В БАНКІВСЬКІЙ УСТАНОВІ

Кредитування є провідним напрямом здійснюваних банківською установою активних операцій. У структурі балансу банківської установи кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банківської установи, що має свій рівень доходності та ризику. Тому для успішного кредитування – забезпечення повернення наданих позичок і підвищення доходності кредитних операцій – банківські установи мають впровадити ефективну та гнучку систему управління якістю кредитного портфеля.

Багатоаспектні проблеми управління якістю кредитного портфеля комерційної банківської установи досліджувались як у зарубіжній, так і вітчизняній літературі. Теоретичні аспекти управління якістю кредитного портфеля відображені в роботах провідних вітчизняних вчених у галузі банківської справи, теорії кредиту, банківського менеджменту, аналізу кредитного ризику та кредитного портфеля, теорії економічного ризику: І. А. Бланка, А. М. Герасимовича, О. В. Дзюблюка, І. М. Лазепка, А. М. Мороза, С. В. Мочерного, І. М. Парасій-Вергуленко, А. А. Пересади, О. В. Пернарівського, Л. О. Примостки, М. І. Савлука, В. М. Суторміної, та ін [3].

Проблемна заборгованість – це кредити, за якими своєчасно не проведені один чи кілька платежів, значно знизилась ринкова вартість забезпечення, виникли